

Σχέδιο μαθήματος/Project με στόχους Αφηγηματικού Γραμματισμού για την Α΄ Δημοτικού...και μέσα από την πλατφόρμα της WEBEX

Μαρία Μαραγκού

Δασκάλα ΠΕ70

Msc. Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Msc. Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία, Πανεπιστήμιο Frederick

maragkouma@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή παρουσιάζει την υλοποίηση διαθεματικού, πολυτροπικού Προγράμματος/Σχεδίου Εργασίας, με τον τίτλο «Το κόκκινο Φόρεμα της Σαβέλ». Το σενάριο πραγματοποιήθηκε το σχολικό έτος 2019-2020, σε Πρώτη τάξη Δημοτικού Σχολείου και συμμετείχαν 12 μαθητές. Η ιστορία της «Σαβέλ» επιλέχθηκε ως λογοτέχνημα για μικρά παιδιά, γιατί ξεφεύγει από το στερεότυπο «καλός-κακός», ενώ πραγματεύεται θέματα τα οποία σχετίζονται με επίκαιρα κοινωνικά ζητήματα. Το Project αρχικά, πραγματοποιήθηκε στη διάζωση διδασκαλία. Μετέπειτα, λόγω του COVID '19, το πρόγραμμα συνεχίστηκε στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, κυρίως διαμέσου της πλατφόρμας WEBEX και γενικά με τη στήριξη λογισμικών/εργαλείων του Web2.0, καθώς συνιστούν «εργαλεία» διδασκαλίας και μάθησης, με δυναμικό και διαρκώς αυξανόμενο ισχυρό χαρακτήρα. Η διδακτική πρακτική μετατράπηκε σε δυναμική εμπειρία μάθησης, αφού η διαδικασία απόκτησης της γνώσης απέκτησε βιωματικό, διερευνητικό και συνεργατικό χαρακτήρα, με προοπτικές «κριτικής αγωγής στο σύγχρονο πολιτισμό», όπως και σε πολλαπλούς εγγραμματισμούς.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Δια ζώσης εκπαίδευση, εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, αφηγηματικός γραμματισμός, πολλαπλοί εγγραμματισμοί.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους 2019-20, σε τμήμα Α΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου της πόλης της Ναυπάκτου, υλοποιήθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τον τίτλο «Το κόκκινο Φόρεμα της Σαβέλ», (Μιχαηλίδου-Καδή, 2014), με τη συμμετοχή 12 μαθητών. Βασικός σκοπός του Project ήταν ο αφηγηματικός γραμματισμός. Παράλληλα, έγινε χρήση διαφόρων λογισμικών/εργαλείων του Web2.0 κι έτσι, καλύφθηκαν επίσης και σκοποί «κριτικής αγωγής στο σύγχρονο πολιτισμό», όπως και σκοποί άλλων εγγραμματισμών (Hargadon, 2009). Το Project αρχικά, υλοποιήθηκε στη διάζωση διδασκαλία και εν συνεχεία, εξαιτίας της πανδημίας του COVID '19, στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση.

Η επιλογή της Λογοτεχνίας για την επίτευξη σκοπών και στόχων του αφηγηματικού γραμματισμού, φάνηκε να προσφέρεται ιδιαίτερα ως διδακτικό αντικείμενο, τόσο στη διάζωση διδασκαλία, όσο και στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Αυτό συμβαίνει γιατί, ειδικά η Λογοτεχνία που προορίζεται για παιδιά μικρής ηλικίας, βοηθά στη διαμόρφωση θετικού μαθησιακού κλίματος, καθώς γίνεται οικεία και ελκυστική με την περικείμενη μορφή της, αλλά και μέσα από τη λεκτική και οπτική της παρουσίαση. Επιλέχθηκε η λογοτεχνική ιστορία με τον τίτλο «Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ», γιατί απομακρύνεται από το παραδοσιακό στερεότυπο «καλός-κακός». Παράλληλα, το αφήγημα συμβαδίζει «με τη μεταβολή των αντιλήψεων περί παιδικής ηλικίας», εκφράζοντας το κίνημα της «Πολιτικής Ορθότητας» (Κανατσούλη, 2000). Το λογοτεχνικό αφήγημα πραγματεύεται επιπρόσθετα, θέματα τα οποία αντιστοιχούν σε

επίκαιρα και γνωστά οικουμενικά ζητήματα/προβλήματα, όπως είναι αυτό του πολέμου, της μετανάστευσης, της ανεργίας ή της συναισθηματικής ανασφάλειας.

Στην υλοποίηση του Σχεδίου Εργασίας συνέδραμε ιδιαίτερα η ενσωμάτωση και χρήση της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, προσλαμβάνοντας τη μορφή ενός ενεργητικού νοητικού/γνωστικού εργαλείου, μετασχηματίζοντας παράλληλα την κείμενη διδακτική πρακτική. Αυτό συμβαίνει, αφού οι ΤΠΕ και οι πολυμεσικές εφαρμογές έχουν αλλάξει ριζικά τους μηχανισμούς με τους οποίους η ανθρωπότητα, προσλαμβάνει, αναλύει, αναπαριστά, παρουσιάζει και μεταφέρει την πληροφορία, καθιστώντας ακολούθως, επιτακτική την ανάγκη καλλιέργειας πολυ-γραμματισμών ή/και αλφαριθμητικών: οπτικών, τεχνολογικών/ψηφιακών, λογοτεχνικών, ιστορικών, μέσωσ/media (Lemke, 2005, UNESCO 2005). Στην αλλαγή λοιπόν, της εκπαιδευτικής πρακτικής συνέδραμε ο Παγκόσμιος Ιστός 2, που έχει διαμορφώσει ένα πολυτροπικό περιβάλλον, πλούσιο σε κείμενα, σταθερές ή κινούμενες εικόνες, ήχο και μουσική. Ως εκ τούτου, με τη χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική, μετασχηματίστηκε ουσιαστικά ο τρόπος που οι εκπαιδευτικοί/«ψηφιακά μετανάστες» πραγματοποιούν τη διδασκαλία τους και οι μαθητές/«ψηφιακά αυτόχθονες» αποκτούν τη γνώση (Ετεοκλέους & Παύλου, 2010).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι εξελίξεις στο εκπαιδευτικό πεδίο τον Μάρτιο του 2019, λόγω της πανδημίας του Corona virus disease 2019, επέβαλαν την εξολοκλήρου αναστολή λειτουργίας των εκπαιδευτικών δομών της χώρας. Έτσι, ενεργοποιήθηκαν ψηφιακά εργαλεία των ΤΠΕ, τα οποία στηρίζονται στις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του διαδικτύου, καθώς τα τελευταία χρόνια αποτελεί ισχυρό εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας.

Στην φάση της διακοπής των δια ζώσης μαθημάτων σημειώθηκε ουσιαστική υποστήριξη και εμπλοκή του οικογενειακού πλαισίου στη μαθησιακή πρακτική, ιδιαίτερα για τα παιδιά των μικρών τάξεων. Στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση λοιπόν, οι μαθητές της Α' τάξης, με την καθοδήγηση του δασκάλου και με τη βοήθεια των γονέων τους, εμπλέκονταν σε δραστηριότητες που ενδιέφεραν ιδιαίτερα τους ίδιους. Το διαδίκτυο τώρα «χρησιμοποιείται» σαν ένας τρόπος «μείωσης αποστάσεων», ως πηγή αναζήτησης πληροφοριών, τεκμηρίων και εκπαιδευτικών λογισμικών, ως μέσον επικοινωνίας και ανταλλαγής μηνυμάτων (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/email) για μαθητές, γονείς και διδάσκοντες. Το Web2.0 καταδεικνύεται ως το βασικό μέσο έκφρασης των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική πρακτική, αλλά και σε τρόπο εύκολης ανταλλαγής και διασταύρωσης πληροφοριών (Κάκκου, Ψαρομηλίγκος, κ.α, 2012, Δαπόντες και Τζιμόπουλος, 2001). Οι ΤΠΕ και οι εφαρμογές τους στην εξ' αποστάσεως διδασκαλία, αποτέλεσαν τα πιο πρόσφορα εργαλεία, που με σχετική ευελιξία από την πλευρά των σχολικών μονάδων είχαν σα στόχο αρχικά, να διατηρήσουν τα παιδιά και οι παιδαγωγοί τη μεταξύ τους επαφή, μην «αποσκοπώντας ταυτόχρονα στο να υποκαταστήσουν τη δια ζώσης εκπαίδευση, ή στην πλήρη κάλυψη της διδακτέας ύλης» (<https://www.minedu.gov.gr/p/>).

Η διαδικασία της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης υλοποιείται από κάθε εκπαιδευτικό, είτε με σύγχρονες, είτε με ασύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, είτε συνδυαστικά. Σύγχρονη (τηλεκπαίδευση) ορίζεται η απευθείας διδασκαλία και μετάδοση μαθήματος σε χρόνο πραγματικό από τον διδάσκοντα, μέσω πλατφόρμας διαδικτύου, σε μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές που παρακολουθούν ζωντανά το μάθημα μέσα από υπολογιστή, κινητό, ή tablet. Ασύγχρονη είναι η διδασκαλία, κατά την διάρκεια της οποίας ο/η μαθητής/τρια συνεργάζεται με τον/την διδάσκοντα σε διαφορετικό χρόνο από τη διαδικασία παράδοσης του μαθήματος ή δημιουργίας υλικού από τον/την εκπαιδευτικό. Παράλληλα, προσφέρεται η δυνατότητα πρόσβασης σε μαθησιακό υλικό και χρονοδιάγραμμα μελέτης μέσα από τη σύνδεση με το διαδίκτυο, σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες ή ψηφιακές τάξεις του Ψηφιακού Σχολείου, τις οποίες παρέχει το Υπουργείο μέσω του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου, αφού έχει προηγηθεί εκεί εγγραφή από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Στο διαδίκτυο βέβαια, υπάρχει πλούσια προσφορά και από άλλα εκπαιδευτικά εργαλεία, προκειμένου για τον έλεγχο της εργασίας των μαθητών, τη δημιουργία ασκήσεων, quiz, ή ακόμη και παιχνιδιών, τα οποία καθιστούν το μάθημα περισσότερο ενδιαφέρον, αλλά και τη διδασκαλία πιο αποδοτική.

Βασικό κριτήριο επιλογής της κάθε μεθόδου και των όποιων εργαλείων εργασίας είναι κυρίως, οι ποιοτικές και τεχνικές προδιαγραφές τους. Πιο συγκεκριμένα, ενδιαφέρει ιδιαίτερα

η ασφάλεια, η τεχνική δυνατότητα ταυτόχρονης εξυπηρέτησης του μεγαλύτερου αριθμού χρηστών, το φιλικό περιβάλλον εγκατάστασης και χρήσης, καθώς και η εμπειρία από την επιτυχή εφαρμογή τους – για ανάλογο σκοπό και σε αντίστοιχη κλίμακα – σε άλλες χώρες του κόσμου (Σωτηρούδας, Γαρίτσης, 2012). Στην εκπαιδευτική εξ αποστάσεως πράξη, δεν αγνοούνται και στοιχεία της παραδοσιακής μορφής διδασκαλίας (σχήματα, υδρόγειος σφαίρα, χάρτες, πειράματα), αν και υπό τις συνθήκες της πανδημίας του COVID '19 αποδεικνύονται ανεπαρκή. Εναπόκειται, επομένως, στον εκάστοτε εκπαιδευτικό να διαλέξει, να συνδυάσει και να προσαρμόσει στη διδασκαλία του αυτόν τον τρόπο ή εκείνα τα μέσα τα οποία ταιριάζουν περισσότερο, τόσο στον ίδιο, όσο και στους μαθητές του (Ετοκλέους, Φωτίου, 2012, <https://diktio-kathigiton.net/5-dorean-platformes-gia-online-mathimata/>).

Για την εξ αποστάσεως διδασκαλία, τον Μάρτιο του 2019, επιλέχθηκε από το Υπουργείο Παιδείας η πλατφόρμα Webex Meeting Center. Πρόκειται για λογισμικό εικονικής διάσκεψης, το οποίο με ασφάλεια, προσφέρει την δυνατότητα στους χρήστες να συνεργάζονται σε ένα online περιβάλλον. Επιπλέον, παρέχει ολοκληρωμένη κοινή χρήση του ηχητικού υλικού, βίντεο, διαμοίρασης περιεχομένου, καθώς και την ευκαιρία για διαδικτυακές συναντήσεις από οποιοδήποτε πρόγραμμα περιήγησης, κινητή συσκευή ή συσκευή βίντεο (<https://www.webex.com/>). Εκτός από την πλατφόρμα Webex, για την υλοποίηση του προγράμματός μας, έγινε χρήση και των εργαλείων Viber, messenger, email, Youtube, Wiki, Facebook, κινητού τηλεφώνου, ψηφιακής κάμερας, PowerPoint και Word. Η σημαντικότητα της συμβολής των ΤΠΕ έχει φανεί και στις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης. Και αυτό γιατί μετατρέπει τη μάθηση σε μια σύγχρονη «διαδικασία ζωής» (Dewey, 1987), συνδράμοντας θετικά στην αναστοχαστική και ανατροφοδοτική διαδικασία, η οποία συνιστά μια ουσιαστική, αλλά πολυσύνθετη μεταγνωστική διαδικασία/έννοια για την εκπαιδευτική κοινότητα (Καλαϊτζοπούλου, 2001, Καράμηνας, 2010). Γνωστές σχετικές έρευνες που καταδεικνύουν τα παραπάνω είναι αυτές των: Τοκμακίδου, Καλογιαννίδου, & Τσιτουρίδου (2010), Ετεοκλέους & Παύλου (2010), Ετεοκλέους, Μάνιου (2012), Τσιωτάκη, Ρούσσινου κ.α. (2012).

Η ιστορία της «Σαβέλ» είναι ένα λογοτεχνικό κείμενο καθαρά αφηγηματικού χαρακτήρα. Σε κάποιο χρόνο και χώρο (που όμως δεν προσδιορίζονται με απόλυτη σαφήνεια) εκθέτονται πράξεις και γεγονότα, ως μια σειρά κατανοητών συμβάντων, με συγκεκριμένη χρονική ακολουθία, ως σημεία σε ένα μοναδικό συνεχές (Lancer, 1981). Πρόκειται για συμβάντα που βιώνονται από τον πρωταγωνιστή και παρουσιάζονται μέσα από «υποκειμενικές» κι «αντικειμενικές αναχρονίες ή και αχρονίες» (Genette, 2007). Τα συμβάντα παρουσιάζουν χρονική εγγύτητα σε σχέση με την αφήγηση ή τη βίωσή τους, οδηγώντας σε μια αίσθηση αμεσότητας ως προς την εστίαση του «βιωματικού εγώ» και της υποκειμενικής τους εμπειρίας (Κιοσσές, 2008). Η διαδοχή των γεγονότων είναι δυναμική και μοιάζει ρεαλιστική, αληθοφανής, ειδικά στις μέρες μας που παρουσιάζονται γύρω μας θέματα κοινωνικού προβληματισμού, εξαιτίας μεταναστευτικών ροών από εμπόλεμες κυρίως, ζώνες. Ταυτόχρονα, το αφήγημα σχετίζεται με την παρουσίαση περιστατικών που συναντάμε στην καθημερινή μας ζωή, στα ρεπορτάζ των ειδήσεων, ή σε άρθρα του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου. Η ιστορία, μέσα από τον αλληγορικό χαρακτήρα και τη συμπεριφορά του μικρού κοριτσιού, πραγματεύεται και παρουσιάζει αφηρημένες ιδέες (ειρήνη, πόλεμος), ιστορικές ή κοινωνικές καταστάσεις (μετανάστευση, ανεργία, φτώχεια) και προβληματισμούς (κοινωνική ισότητα, ψυχική και σωματική υγεία, ασφάλεια), φανερώνοντας αλήθειες της ζωής, καθώς και θέματα ευαίσθητα, ενδιαφέροντα και κατανοητά, ως προς την επεξεργασία τους για παιδιά της Α΄ Δημοτικού (Καρατάσου, 2015). Το Project και η ιστορία ωθεί τους μαθητές να παρατηρήσουν κάθε «Σαβέλ» γύρω μας, που καθώς περνά ο χρόνος οφείλει, με δύναμη να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε δυσκολία η οποία μπορεί να μετατραπεί σε «στενό ρούχο». Ρούχο, που οφείλουμε τελικά, ως άνθρωποι, να το απεκδυθούμε για να προχωρήσουμε με δύναμη, μπροστά στη ζωή μας.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το σχέδιο εργασίας μπορεί να εξυπηρετήσει σκοπούς αφηγηματικού εγγραμματοτισμού, όπως και γνωστικούς/παιδαγωγικούς: απόκτηση γνώσεων, επεξεργασία πληροφοριών, ανάπτυξη διαφόρων δεξιοτήτων, στάσεων και διαθέσεων αλλά και αισθητικούς: η απόλαυση της αφήγησης από τα παιδιά στα πλαίσια της διδακτικής της Λογοτεχνίας (Καρατάσου, 2016,

Τσιλιμένη, 2003) και σύμφωνα πάντα με τα θεσμοθετημένα Αναλυτικά Προγράμματα, τα οποία είναι «ανοιχτού τύπου» (Χριστοδούλου, 2017, <http://archeia.moec.gov.cy/sd>).

Οι γενικοί αυτοί σκοποί δύναται να εξειδικευτούν στους παρακάτω επιμέρους εκπαιδευτικούς στόχους. Πιο συγκεκριμένα επιδιώκουμε οι μαθητές μας:

- Να οδηγηθούν να εντοπίζουν διάφορα προβλήματα: κοινωνικά, ψυχικά, οικονομικά ή τις αλλαγές που μπορεί να συντελεστούν στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων σε διάστημα μικρών χρονικών περιόδων, λόγω σοβαρών συμβάντων. Τέτοια συμβάντα μπορεί να είναι για παράδειγμα: ένα ατύχημα, μια εγγενής ή επίκτητη αναπηρία, ένας πόλεμος ή ακόμη και κάποιες φυσικές καταστροφές.
- Να παροτρυνθούν, ώστε να συνειδητοποιήσουν και να συγκρίνουν το δικό τους τρόπο ζωής, σε σχέση με τον τρόπο ζωής άλλων παιδιών στον κόσμο.
- Να αναγνωρίσουν το είδος και το περιεχόμενο του αφηγήματος με βάση τη μορφή, το θέμα και την πλοκή του.
- Να διακρίνουν και να χαρακτηρίζουν τον κεντρικό/πρωτεύοντα χαρακτήρα/ήρωα, αλλά και τους δευτερεύοντες χαρακτήρες και πρόσωπα, ακόμη και από την παρουσίαση του περικείμενου του βιβλίου.
- Να αναδιηγηθούν θεατρικά μια σύγχρονη ιστορία/αφήγηση (με ελεύθερη απόδοση από μνήμης: παντομίμα), απολαμβάνοντάς την ταυτόχρονα, χωρίς όμως οι μαθητές να παραβλέπουν τα βασικά, δομικά αφηγηματικά της στοιχεία -λόγος προσώπων, αφήγηση, δράση προσώπων, χώρος, χρόνος- (Τσιλιμένη, 2003).
- Να συνειδητοποιήσουν τις προσπάθειες που οφείλει να κάνει ο καθένας από εμάς για να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις δυσκολίες που του παρουσιάζονται κάθε φορά στη ζωή.
- Να κατανοήσουν τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο ένα ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο (πόλεμος, ειρήνη, αγωνία για επιβίωση, μετανάστευση, φιλία) αποδίδεται/αναπαρίσταται ως αφήγημα στη Λογοτεχνία. Με άλλα λόγια οι μαθητές πρέπει να οδηγηθούν, ώστε να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ του «ιστορικού» γεγονότος που κάθε φορά παρουσιάζεται και της λογοτεχνικής μετάπλασης (<http://archeia.moec.gov.cy/sd>).

Παράλληλα με τα παραπάνω, οι μαθητές καλούνται να αποκτήσουν διάθεση ειρηνικής συνύπαρξης, συνεργασίας, αλληλοαποδοχής και αλληλοκατανόησης. Επιπλέον, στόχος είναι η καλλιέργεια και η ανάπτυξη της δημοκρατικής συμπεριφοράς, η καλλιέργεια της δεξιότητας χρήσης εργαλείων των ΤΠΕ, η ανάπτυξη της δεξιότητας της μεταγνώσης, αλλά και η καλλιέργεια κοινωνικών και ηθικών αξιών και στάσεων, όπως και σχετικής κοινωνικής ευαισθησίας.

Συνοψίζοντας, η υλοποίηση του Σχεδίου Εργασίας στοχεύει στην ανάπτυξη του αφηγηματικού γραμματισμού, στην «κριτική αγωγή στο σύγχρονο πολιτισμό», αλλά και στην καλλιέργεια της αναγνωστικής και εκφραστικής δεξιότητας. Παράλληλα, στοχεύεται ο πολυεπίπεδος εγγραμματισμός με τη συνδρομή των ΤΠΕ (<http://ebooks.edu.gr/info/newps/%0> 2011, Καρυδά, 2009).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ/ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με άξονα τις θέσεις της διαθεματικότητας, της διεπιστημονικότητας και σύμφωνα πάντα με τις βασικές αρχές των Γνωστικών θεωριών και του Εποικοδομητισμού/Κονστрукτιβισμού (Slavin, 2006, Μπασέτας, 2002) οι κύριες μέθοδοι που εφαρμόστηκαν στην υλοποίηση του Σχεδίου Εργασίας ήταν η Μέθοδος Project (Καρυδά, 2009) και η Επικοινωνιακή/Βιωματική. Αυτές οι μέθοδοι παίζουν σπουδαίο ρόλο στη μάθηση, καθώς στην προσπάθεια να κατακτηθούν γνώσεις και δεξιότητες, από την πλευρά των παιδιών, υλοποιούνται παράλληλα, διάφορες υψηλά καθοδηγούμενες ή και διαφοροποιημένες (για την Α΄ Δημοτικού) ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες επικοινωνιακής, διερευνητικής ή και ανακαλυπτικής φύσης -Διερευνητική/Ανακαλυπτική και Ομαδοσυνεργατική μέθοδος- (Ματσαγγούρας, 2002), με επιδράσεις «στο γνωσιακό, συναισθηματικό, αξιακό, καθώς και στο συμπεριφοριστικό «μέρος» της φύσης του μαθητή». Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκαν διάφορες επισκέψεις και δράσεις, πραγματικές στο αρχικό στάδιο της εφαρμογής του προγράμματος, πριν τα

περιοριστικά μέτρα και εικονικές, με τη βοήθεια του διαδικτύου, στη διάρκεια της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι σύγχρονες τεχνολογίες δεν παρέμειναν ένα απλό μέσο πληροφόρησης ή επικοινωνίας. Αντίθετα, απέκτησαν μια εκτεταμένη παιδαγωγική και μαθησιακή αξία, χρησιμοποιούμενη σε σχέση με τα σύγχρονα μοντέλα μάθησης (Jonassen, 1999). Έτσι, το διαδίκτυο και τα εργαλεία του έδωσαν τη δυνατότητα να μετασχηματιστεί η παραδοσιακή διδασκαλία σε μια ενεργητική πολυμορφική μαθησιακή πρακτική (Χρυσουφίδης, 2011).

Η έννοια του περιβάλλοντος μάθησης, αν ορίσουμε αυτήν ως τις οποιεσδήποτε από τις φυσικές, κοινωνικές ή οργανωτικές συνθήκες, αλλά και τα ευρύτερα παιδαγωγικά συγκείμενα, μέσα στα οποία υλοποιούνται οι διαδικασίες της διδακτικής πράξης, επεκτάθηκε. Στη δική μας περίπτωση αυτό έγινε, αφού σημειώθηκε ουσιαστική συμβολή των γονέων και γενικότερα του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος στη μαθησιακή πρακτική, σε συνδυασμό πάντα με τις διδακτικές πρακτικές/διαδικασίες της σχολικής υποστήριξης (Darling-Hammond, & Bransford, 2005). Το οικογενειακό περιβάλλον -τώρα- προσφέρει έντονα σαν μεσολαβητής ένα πλαίσιο κάθε δυνατής υποστήριξης και βοήθειας (έννοια της σκαλωσιάς) στο μανθάνον υποκείμενο, ώστε να αναπτυχθεί, ενώ ο ίδιος ο μαθητής, ως ενεργό υποκείμενο, είναι αυτός που θα διαμορφώσει τελικά, τα δικά του γνωστικά σχήματα στη μαθησιακή του πορεία (Vygotsky, 1978). Η γονική εμπλοκή, που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της διακοπής της διαζώσης εκπαίδευσης, ήταν χαρακτηριστική, όπως φανέρωσε η προσωπική και γενικότερη εμπειρία, δεδομένο που στο άμεσο μέλλον δύναται να αποτελέσει αντικείμενο επιστημονικής διερεύνησης. Εξίσου, ενδιαφέρον θέμα μελέτης και ερευνητικής προσέγγισης δύναται να καταστεί αυτό σχετικά με την υλοποίηση Projects μέσω της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, σε μαθητές δημοτικού σχολείου, αφού πρόκειται περί πρακτικής για την οποία δεν υπάρχει ακόμη επαρκής εμπειρία και βιβλιογραφική υποστήριξη, καθώς υιοθετήθηκε για πρώτη φορά στον εκπαιδευτικό μας χώρο (Cohen, Manion, & Morrison, 2008). Από την πλευρά του, ο δάσκαλος παραμένει πάντα διευκολυντικός και υποστηρικτικός. Μεταβαίνει από τον ένα στόχο στον άλλο, οργανώνοντας με συνοχή και συνέπεια το μάθημα, προβάλλοντας στο μεταξύ, τους σκοπούς και στόχους του με κάθε προσφερόμενο τρόπο, κεντρίζοντας και παρακινώντας την προσοχή του μαθητή.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Η συμφωνία της πραγμάτωσης όσο το δυνατόν περισσότερων από τις δραστηριότητες που κάθε φορά ορίζονταν, αποτέλεσαν το ουσιαστικότερο στοιχείο του διδακτικού συμβολαίου. Ως σημαντικότερο μειονέκτημα αναφέρεται η πίεση χρόνου, λόγω της έκτασης των δραστηριοτήτων. Αρνητικό ήταν επίσης, και το γεγονός ότι, λόγω αδυναμίας πρόσβασης στο διαδίκτυο, κάποιοι μαθητές δεν μπορούσαν να συμμετέχουν, κάθε φορά σε όλες τις δραστηριότητες. Επίσης, δεν πραγματοποιήθηκαν μερικές από τις δράσεις διάχυσης του προγράμματος στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, λόγω των περιοριστικών μέτρων, όπως για παράδειγμα η αρχικά σχεδιασμένη θεατρική απόδοση της ιστορίας μας, παρουσία γονέων και κηδεμόνων.

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Για την υλοποίηση του διδακτικού σεναρίου χρησιμοποιήθηκαν πολυμορφικά περιβάλλοντα διδασκαλίας: ο φυσικός χώρος της τάξης, το εργαστήριο των καλλιτεχνικών και η θεατρική σκηνή του σχολείου. Έγιναν ακόμη, επισκέψεις σε θέατρο και σε μουσειακό χώρο (Φετιχέ Τζαμί της πόλης μας), καθώς και «εικονικές επισκέψεις» σε ιστότοπους, όπως στο Φωτόδεντρο και στον Αίσωπο. Πέρα από τα παραπάνω, αναγνώστηκαν επιλεγμένα κείμενα από το Ανθολόγιο. Ακόμη, έγινε «χρήση» των E-books, φωτογραφιών, και διαφόρων αναλώσιμων υλικών. Επιπρόσθετα, συμπληρώθηκαν Φύλλα Εργασίας και Φυλλάδια Αξιολόγησης. Εκτός από αυτά, χρησιμοποιήθηκαν και διάφορα «εργαλεία» της σύγχρονης τεχνολογίας, όπως αναφέρεται πιο πάνω (<https://dschool.edu.gr>, <http://aesop.iep.edu.gr>, <https://dschool.edu.gr/>).

Α΄ΦΑΣΗ:ΑΦΟΡΜΗΣΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1^η

Η αφορμή δόθηκε καταρχάς, από την θεατρική παράσταση «Πιο Δυνατός κι από το Σούπερμαν», η οποία παρουσιάστηκε από το ΔΗΠΕΘΕ Αργινίου, και την οποία παρακολούθησαν οι μαθητές του σχολείου μας, στις αρχές της σχολικής χρονιάς, στα πλαίσια των εκπαιδευτικών επισκέψεων/δράσεων. Τα μηνύματα που εκφράστηκαν στη σκηνή του θεάτρου, για τη διαφορετικότητα των ανθρώπων, αλλά και τη θέλησή τους, τη δύναμή τους και την ικανότητά τους να ξεπερνούν κάθε εμπόδιο, ήταν χαρακτηριστικά και συζητήθηκαν την επόμενη μέρα στην τάξη.

Εικόνα 1. Εκπαιδευτική δράση/επίσκεψη

Εικόνα 2. Αφίσα θεατρικής παράστασης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2^η

Στις αρχές Οκτωβρίου, η επίσκεψή μας στο μουσειακό χώρο του Φετιχέ Τζαμί της πόλης μας ήταν επίσης, ιδιαίτερα εποικοδομητική. Εκεί, παρακολουθήσαμε την έκθεση/παρουσίαση «Quo Vadis» - «Τρεις εικονογράφοι μιλούν για τον ξεριζωμό»- και σχετική παράλληλη δράση/«Εκπαιδευτική Ξενάγηση» για μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Εικόνα 3. Αφίσα έκθεσης «Quo Vadis»

Εικόνα 4. Επίσκεψη στο Φετιχέ Τζαμί

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3^η

Ο προβληματισμός και η συζήτηση συνεχίστηκε, όταν με τους μαθητές του τμήματος, συμμετείχαμε στη θεατρική παράσταση των Χριστουγέννων του Σχολείου μας. Το γιορτινό κλίμα και η πλουσιοπάροχη ατμόσφαιρα των ημερών αυτών, ύστερα από συζητήσεις, εικονικές επισκέψεις σε άλλες περιοχές του πλανήτη και ανάλογες συγκρίσεις έγινε φανερό, ότι δεν αποτελούν πραγματικότητα για όλα τα παιδιά του κόσμου (<https://www.newsbeast.gr/we>).

Ύστερα από διάλογο με τα παιδιά και έχοντας κατά νου τους παραπάνω προβληματισμούς, αποφασίσαμε να προσεγγίσουμε παρόμοια θέματα μέσα από την ιστορία «Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ». Έτσι, μαθητές (υπό υψηλή καθοδήγηση) και δασκάλα προσδιορίζουμε τους στόχους του Project. Ακολουθεί επίσης, χωρισμός των παιδιών σε τρεις ισάριθμες ομάδες και σχετική ενημέρωση των γονέων, σε επίσκεψή τους στο Σχολείο.

Β΄ ΦΑΣΗ: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1^η

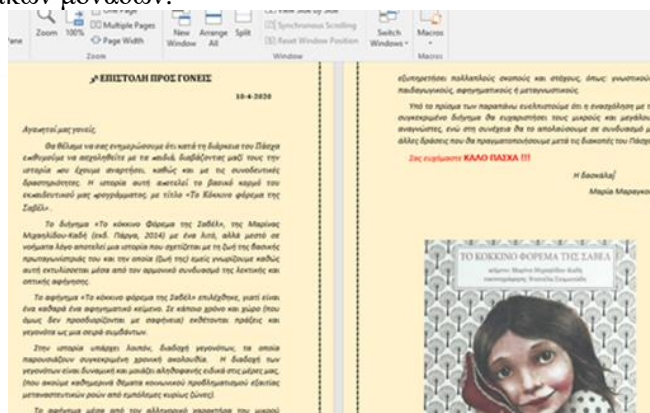
Αρχικά, στην αίθουσα παρουσιάζω το βιβλίο με τον τίτλο «*Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ*» και ακολουθεί μεγалоφωνη ανάγνωση της ιστορίας από τη δασκάλα. Έπεται μια πρώτη και αδρή νοηματική επεξεργασία του αφηγήματος με σχετικές ερωτήσεις. Ως βασική έννοια του αφηγήματος διακρίνεται από τους μαθητές, αυτή της Ειρήνης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2^η

Σε επόμενη διδακτική ώρα και αφού έχει προηγηθεί η σχετική νοηματική προσέγγιση, τα παιδιά γνωρίζουν τη «*Σχηματική Γραφή*», μια ευφάνταστη παραλλαγή της «*Σχηματικής Ποίησης*» (ασχολήθηκαν με αυτή, ο Σεφέρης και ο Ελύτης). Πρόκειται για την τεχνική γραφής η οποία αφορά στο συνδυασμό του γραπτού λόγου με το σχήμα. Στη δική μας περίπτωση λοιπόν, οι μαθητές επιλέγουν να αποδώσουν πάνω σε ένα χαρτόνι την έννοια της «Ειρήνης». Τα παιδιά με νοητά ίχνη, σχηματίζουν απαλά το περίγραμμα ενός κανονιού. Στη συνέχεια κάθε μαθητής, πάνω στο «*Κανόνι της Ειρήνης*» γράφει τα ονόματα των πρωταγωνιστών αλλά και των προσώπων με δευτερεύοντες ρόλους ή όποιες από τις λέξεις της ιστορίας του έκαναν μεγαλύτερη εντύπωση. Τρισδιάστατα λουλουδία και καρδούλες κολλούμε επάνω στο χαρτόνι, που μοιάζουν σα να εκτοξεύονται από «*Το κανόνι της Ειρήνης*» (<http://ebooks.edu.gr/new/tautotita.php?course>).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3^η

Η δραστηριότητα της φάσης αυτής περιλαμβάνει αποστολή επιστολής προς τους γονείς των μαθητών, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα του σχολείου. Αυτό κρίθηκε αναγκαίο για τη συνέχεια και την επιτυχία του προγράμματος και προκειμένου η ιστορία και κάποιες από τις βασικές της έννοιες να παρουσιαστούν, στους γονείς και στους μαθητές, αφού διακόπηκε η λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Εικόνα 5. Επιστολή προς γονείς

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4^η

Σε αυτή τη δράση οι μαθητές κλήθηκαν να συμπληρώσουν «1^ο Φυλλάδιο Διαγνωστικής Αξιολόγησης», προκειμένου να εντοπιστούν σε αρτιότερο βαθμό οι προσδοκίες και τα ενδιαφέροντά τους. Η μέγιστη πλειοψηφία των μαθητών συμπλήρωσε το Φυλλάδιο και το έστειλε στην δασκάλα για ανατροφοδότηση, είτε μέσω mail είτε μέσω φωτογραφίας viber.

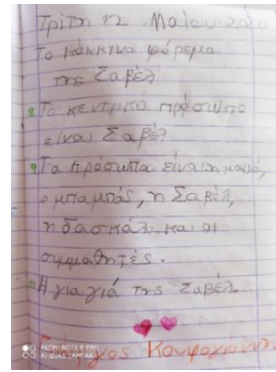
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5^η

Στην φάση αυτή και αφού έχει παρουσιαστεί η ιστορία μέσα από τις προηγούμενες δραστηριότητες, για την σε βάθος κατανόησή της τίθενται ερωτήσεις του τύπου: Ποιος χαρακτήρας και γιατί σας έκανε περισσότερο εντύπωση; Ποιο νομίζετε ότι είναι το κεντρικό πρόσωπο της Ιστορίας; Πού συμβαίνουν τα γεγονότα; Γιατί η Σαβέλ είναι ο πρωταγωνιστής της ιστορίας; Πόσο συχνά εμφανίζεται η Σαβέλ στο αφήγημά μας; Τι κάνει η ηρωίδα; (ο ήρωας της ιστορίας/αφήγησης αναλύεται και προσεγγίζεται σε απόλυτη

σχέτιση με τη δράση του); Πόσο συχνά επαναλαμβάνει κάποιες συμπεριφορές; Πώς αισθάνεται στην αρχή της ιστορίας και πώς στο τέλος, η Σαβέλ; Ποια άλλα πρόσωπα εμφανίζονται στην ιστορία; Ξεχωρίστε τους χαρακτήρες/ήρωες που θα παρουσιάζονταν στο προσκήνιο, σε κάθε σκηνή της παράστασης και επομένως θα απαιτούνταν ηθοποιοί για αυτούς, με ποια άλλα πρόσωπα της ιστορίας αναπτύσσει ένα πλέγμα σχέσεων η Σαβέλ; Ποιο είναι το πρόσωπο που συνδέεται στενά με τη Σαβέλ, αλλά δεν μιλά καθόλου μέσα στην ιστορία μας (βουβό πρόσωπο). Οι ερωτήσεις αυτές συζητούνται και απαντιούνται στο διαδικτυακό μάθημα προφορικά. Όμως, στους μαθητές δίνεται, μέσα από την ιστοσελίδα του σχολείου, «Φύλλο Εργασιών» και καθένας επιλέγει να απαντήσει γραπτώς, όποιες ερωτήσεις επιθυμεί.

Εικόνα 6. Αναρτημένες δραστηριότητες

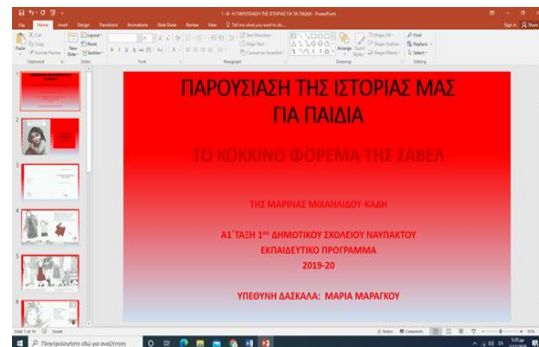
Εικόνα 7. Δραστηριότητες/Γραπτή εργασία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6^η

Στη δραστηριότητα αυτή παρακολούθησαμε την αφήγηση/παρουσίαση της ιστορίας από την ίδια τη συγγραφέα, την Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή, από το «Μουσείο Παραμυθιού», και μέσω του συνδέσμου: <https://ar-ar.facebook.com/mouseioparamithiou>. Ακολούθως, έγινε και σχετική παρουσίαση με power point.

Εικόνα 8. Αναρτημένες δραστηριότητες

Εικόνα 9. Παρουσίαση για παιδιά

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 7^η

Μέσα από την πλατφόρμα της WEBEX γίνεται ανάγνωση κι άλλων παρόμοιων ιστοριών από το Ανθολογίο μας, για να διακρίνουμε τον πλούσιο τρόπο προσέγγισης πανανθρώπινων προβληματισμών από την ελληνική και παγκόσμια λογοτεχνία. Έτσι, διαβάζουμε δημιουργίες του: Γιώργου Μαρίνου: Όταν κάνουμε πόλεμο, του Αισώπου: Η ευγνωμοσύνη του μικρού μυρμηγκιού, του Αμν Μακ Ντόναλντ: Ο μικρός κάστορας και η ηχώ (<http://ebooks.edu.gr/new/>).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 8^η

Κρίθηκε σκόπιμο στη δεδομένη στιγμή να γίνουν δραστηριότητες δημιουργικής γραφής. Έτσι, κατά την ασύγχρονη διδασκαλία προτάθηκαν στα παιδιά να δοθούν οι απαντήσεις τους

στις ερωτήσεις: α) Ποιον άλλο τίτλο θα μπορούσαμε να δώσουμε στην ιστορία; β) Ποιο άλλο τέλος θα μπορούσε να έχει η ιστορία της Σαβέλ;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 9^η

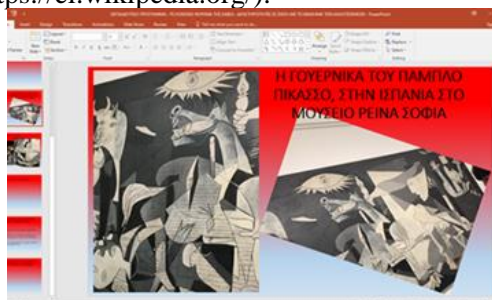
Το κάθε παιδί, για ψυχαγωγικούς στόχους, παίζει παντομίμα σκηνές της ιστορίας κι έτσι γίνεται προσπάθεια να κατανοηθεί, η δράση των προσώπων, ο χρόνος και ο χώρος εκτύλιξης των γεγονότων του αφηγήματος, ενώ εκφράζονται και συναισθήματα, ενάντια στην πολιτική των πολέμων και τη μετανάστευση. Ταυτόχρονα, μετασχηματίζεται με προφορικό τρόπο ο πλάγιος λόγος του αφηγήματος σε ευθύ. Το αποτέλεσμα της δραστηριότητας αυτής κάποιοι μαθητές το παρουσιάζουν με βιντεάκια και φωτογραφίες που έχουν «τραβήξει» οι γονείς τους με τα smartphones.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10^η

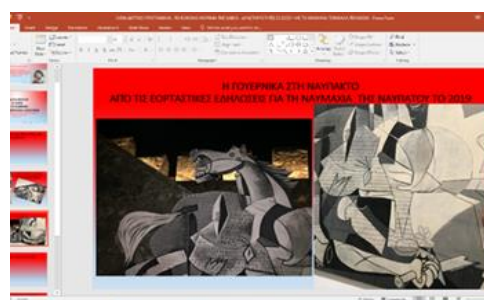
Σε επόμενη διαδικτυακή συνάντηση η εκπαιδευτικός ωθώ τα παιδιά, με κατάλληλες ερωτήσεις, προκειμένου να σκεφτούν αν αυτά που μας λέει η ιστορία είναι δυνατόν να συμβαίνουν στην πραγματικότητα. Μέσα από ιστοεξερευνήσεις/εικονικές επισκέψεις και προκειμένου για την ουσιαστική αξιοποίηση των ΤΠΕ, ψάχνουμε κάθε (άλλη) «Σαβέλ ...στο Ιντερνέτ». Έτσι, οι μαθητές ανακαλύπτουν φωτογραφίες/εικόνες από ανθρώπους που παίρνουν το δρόμο της μετανάστευσης για διάφορους λόγους. Οι μαθητές ακόμη, παροτρύνονται να βρουν στο You Tube τραγούδια σχετικά με την ειρήνη, ή την μετανάστευση. Επίσης, ακούμε και το δημοτικό τραγούδι «...μήλο αν σου στείλω σέπεται...». Μέσα από αυτές τις δράσεις οι μαθητές διακρίνουν τελικά, ότι πραγματικά γεγονότα μεταφέρονται με έναν ιδιαίτερο τρόπο στη λογοτεχνική και μουσική δημιουργία ([https://www.google.gr/search?source,https://www.youtube.com/watch, https://www.youtube.com/watch?v=3LLVxbBGFxs](https://www.google.gr/search?source,https://www.youtube.com/watch,https://www.youtube.com/watch?v=3LLVxbBGFxs)).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 12^η

Αναγνωρίζοντας ότι τα καλλιτεχνικά και ειδικά η ζωγραφική αποτελούν μια από τις πιο προσφιλείς δραστηριότητες των μικρών παιδιών (Τσιλιμένη, 2003) και στα πλαίσια της διακαλλιτεχνικής προσέγγισης της Λογοτεχνίας, σε συνεργασία με την καθηγήτρια των εικαστικών του σχολείου, γνωρίζουμε κι άλλα έργα ζωγραφικής σχετικά με την ειρήνη. Μάλιστα, εντοπίζουμε αντίγραφα των έργων αυτών και στις εορταστικές εκδηλώσεις του 2019 της πόλης μας, κατά την επέτειο της Ναυμαχίας τη Ναυπάκτου του 1571. Ακολουθεί σχετική ανάρτηση Power Point στην ιστοσελίδα μας. Επεκτείνοντας και ταυτίζοντας την ειρήνη ως έννοια με το περιστέρι και το κλαδί ελιάς παρουσιάζονται μέσα από την πλατφόρμα WEBEX αντίστοιχα έργα Ελλήνων ή άλλων ζωγράφων και χαρακτών, όπως προτείνεται και στις δραστηριότητες του Ανθολογίου (<https://gr.depositphotos.com/stock-,https://el.wikipedia.org/>).

Εικόνα 5. Καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Εικόνα 6. Καλλιτεχνικές δραστηριότητες

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 13^η

Έχοντας πια λήξει η καραντίνα, σε αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές, στον υπολογιστή της τάξης, γνωρίζουν μέσα από το διαδίκτυο αγωνιστές για τον συνάνθρωπο, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη, το περιβάλλον, τόσο από το εξωτερικό, όπως ο Μαχάτμα Γκάντι (1869-1948), όσο

και από τη χώρα μας. Για τα ελληνικά δεδομένα έγινε αναφορά στον παπα-Στρατή της Μυτιλήνης (1958-2015).

Εικόνα 7. Παπα-Στρατής της Μυτιλήνης (<https://www.google.com/search?>)

Γ' ΦΑΣΗ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1^η

Στη Γ' Φάση οι μαθητές κλήθηκαν να συμπληρώσουν το «Φυλλάδιο Τελικής Αξιολόγησης».

ΔΙΑΧΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για τη διάχυση των δραστηριοτήτων του σεναρίου δημιουργούνταν σχετικό λογισμικό με μορφή POWER POINT, το οποίο αναρτούνταν κάθε φορά στην ιστοσελίδα του σχολείου, στο λίνκ του Α'1 τμήματος. Τα Φύλλα Εργασίας αναρτούνταν επίσης, στην eme και στην eclass. Στο τέλος και στη διαζώση διδασκαλία πραγματοποιήθηκε παρουσίαση των δράσεων στην ολομέλεια της τάξης με προβολή POWER POINT (<https://1dim-nafrakt-new.ait.sch.gr/wp-login>).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

Δραστηριότητες επέκτασης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν δράσεις όπως: α) Βάζω την ιστορία σε «σειρά» από πλαστικοποιημένες σελίδες της, β) Γράφουμε τίτλους σκηνών για σχεδιαζόμενη θεατρική ή κινηματογραφική διασκευή της ιστορίας ή γράφουμε λεζάντες εφημερίδων ή περιοδικών για επεισόδια επιλογής μας, γ) Κάνουμε εικόνες της ιστορίας πάζλ και τις ανασυνθέτουμε, δ) παρουσίαση θεατρικής παράστασης, ε) επεκτείνοντας στον κινηματογράφο, προτείνεται για παρακολούθηση η ταινία «Η ζωή είναι ωραία» του Ρομπέρτο Μπενίνι, με πλήθος αντιπολεμικών μηνυμάτων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα Φυλλάδια Αρχικής και Τελικής Αξιολόγησης έδειξαν ότι η υλοποίηση του προγράμματος «Το Κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ», με μαθητές της Α' Δημοτικού, είχε ως αποτέλεσμα την απόκτηση γνώσεων, την ανάδειξη ιδιαίτερων πανανθρώπινων προβληματισμών, την έκφραση ευαισθητοποίησης από τα παιδιά σχετικά με το θέμα του πολέμου, της μετανάστευσης, της ανεργίας, της ειρήνης και της φιλίας. Μέσα από την ποικιλία των δραστηριοτήτων έγινε διαφοροποίηση της διδασκαλίας, αφού καλύφθηκαν οι ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών. Η χρήση εργαλείων Τεχνολογίας, (πολυμέσων/youtube, Wikipedia, κοινωνικά δίκτυα/Facebook, Viber, power point, ιστοσελίδα, πλατφόρμα διδασκαλίας/Webex), αν και απαιτεί ένα πολυδύναμο προφίλ προσόντων, που τα παιδιά της Α' Τάξης, δε διαθέτουν ακόμη σε μεγάλο βαθμό, αποδείχθηκε ωστόσο ως σημαντική διδακτική πρακτική. Πέρα από αυτό, αξιολογώντας το Project φαίνεται ότι η πραγμάτωσή του βοήθησε, ώστε να παραμείνει ζωντανή η σχέση των μαθητών με το σχολικό πλαίσιο στη διάρκεια της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, κρατώντας ζωντανή την προσοχή των μαθητών στη μαθησιακή πράξη,

εμπλέκοντάς τους παράλληλα σε παραγωγικές διαδικασίες μέσα από την ενασχόλησή τους με «φιλικό» υλικό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το συγκεκριμένο Σχέδιο Εργασίας βοήθησε στην υλοποίηση σκοπών και στόχων αφηγηματικού γραμματισμού. Ταυτόχρονα, βοήθησε τους μαθητές να εξοικειωθούν με το εξωσχολικό βιβλίο, ερχόμενοι σε επαφή με αισθητικά καταξιωμένα κείμενα της ελληνικής και παγκόσμιας λογοτεχνίας. Παράλληλα με αυτά, ενισχύθηκε η δεξιότητα της ανάγνωσης, της φιλιανγνωσίας, όπως και η ανάπτυξη της δημιουργικής τους φαντασίας. Ομοίως, δόθηκε στα παιδιά η ευκαιρία να αναπτύξουν στο μέτρο του εφικτού, ένα πολυδύναμο προφίλ προσόντων, που σχετίζεται με τις απαιτούμενες δεξιότητες της Εποχής της Πληροφορίας (Τεχνολογικός, Πληροφοριακός, Οπτικός Αλφαριθμητισμός). Επιπλέον, έγιναν επιτυχημένες προσπάθειες ανάπτυξης της κοινωνικότητας και της επικοινωνίας των παιδιών στη διαζώση, αλλά και στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Εν κατακλείδι, από την άμεση εμπλοκή των μαθητών/τριών στις διάφορες δραστηριότητες του σεναρίου, το αποτέλεσμα είναι το άνοιγμα και η άμεση σύνδεση του σχολείου με την οικογένεια και το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, η «κριτική αγωγή στο σύγχρονο πολιτισμό», όπως και πολυτροπικός τεχνολογικός εγγραμματισμός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Darling-Hammond, L., & Bransford, J. (Eds). (2005). *Preparing teachers for a changing Word*. San Francisco, CO: Jossey-Bass.

Dewey, John (1897) "My Pedagogic Creed", *The School Journal*, Volume LIV, Number 3 (January 16, 1897), p.p. 77-80.

Hargadon, S. (2009). *White Paper on Educational Networking: The important role Web 2.0 will play in education*. Retrieved από www.illuminate.com (την 30 -8-2019).

Jonassen, D. H. (1999). *Computer as mind tools in schools. Engaging critical thinking* (2nd ed). Columbus, OH: Prentice- Hall.

S.S. Lancer, *The Narrative Act. Point of View in Prose Fiction*, Princeton- New Jersey, Princeton University Press, 1981.

UNESCO (2005). *Aspects of Literacy Assessment Topics and issues: from the UNESCO Expert Meeting, 10-12 June 2003, Paris, UNESCO*.

Vygotsky, L. (1978). *Interaction between learning and development. From Mind and Society* (pp. 79-91). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δαπόντες, Ν. & Τζιμόπουλος (2001). «Εκπαιδευτικές πύλες: σκέψεις και προτάσεις για την παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου στην καθημερινή διδασκαλία», στο *Πρακτικά του Ιου Συνεδρίου ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, Σύρος, σσ. 590-598.

Ετεοκλέους Ν. & Παύλου, Β. (2010), «Τεχνολογικά "Σοφοί" και Ψηφιακοί Μαθητές. Οι Δάσκαλοι ακολουθούν». Στο Χ. Αγγελή, & Ν. Βαλαβανίδης (επιμ.) στο *Πρακτικά συνεδρίου ΚΕΤΠΕΕ- Κυπριακή Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση* (σελ. 113-124).

Ετεοκλέους-Γρηγορίου Ν. & Φωτίου Σ. (2012). Ενσωμάτωση Ιστολογίων ως Εκπαιδευτικά εργαλεία Ανάπτυξη κοινοτήτων Διερεύνησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Χ. Καραγιαννίδης, Π. Πολίτης & Η. Καρασαββίδης (επιμ.), *Πρακτικά εργασιών δου Πανελληνίου Συνεδρίου, με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου 2012.

Ετεοκλέους, Ν., & Μάνιου, Θ.Α. (2012). Η αξιοποίηση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Μια εμπειρική διερεύνηση σε φοιτητές στην Κύπρο. *Περιοδικό Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 171 (4), σελ. 29-59.

Genette, G. (2007). *Ο λόγος της αφήγησης. Δοκίμιο μεθοδολογίας. Σχήματα III.* (μτφρ. Μπ. Λυκούδης). Αθήνα: Πατάκης.

Κάκκου, Σ., Ψαρομηλίγκος, Ι., Σπυριδάκος, Α., Δημάκος, Γ., και Βρεττός, Ι. (2012). Παρακινώντας τους Μαθητές με Εργαλεία Web2.0: Μια εφαρμογή στην Α'βάθμια

Εκπαίδευση. Στο Χ. Καραγιαννίδης, Π. Πολίτης & Η. Καρασαββίδης (επιμ.), *Πρακτικά εργασιών 8ου Πανελληνίου Συνεδρίου, με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου 2012.

Καλαϊτζοπούλου, Μ. (2001). *Ο εκπαιδευτικός ως Στοχαζόμενος Επαγγελματίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Κανατσούλη, Μ. (2000). *Ιδεολογικές Διαστάσεις της Παιδικής Λογοτεχνίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Καράμηνας, Ι. (2010). Ο Αναστοχασμός ως μεταγνωστική διαδικασία κατά την πρακτική άσκηση των εκπαιδευτικών με μικροδιδασκαλία: Η περίπτωση των σπουδαστών του ΕΠΠΑΙΚ στην ΑΣΠΑΙΤΕ. Στο *Πρακτικά Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ)*. 5ο πανελλήνιο συνέδριο με θέμα: «μαθαίνω πώς να μαθαίνω», 7-9 Μαΐου.

Καρατάσου, Κ. (2015). *Εισαγωγή στην ανάλυση και τη διδασκαλία του αφηγηματικού λόγου. Ανάλυση Λόγου και Λογοτεχνικές Σπουδές*. Λευκωσία: Πανεπιστήμιο Frederick.

Καρατάσου, Κ. (2016). Η “πρωταρχική ενότητα” απόλαυσης και κατανόησης. Εισαγωγή στο αφιέρωμα «Δημιουργικές προσεγγίσεις του λογοτεχνικού γραμματισμού στο Δημοτικό Σχολείο». Περιοδικό, *Κείμενα*.

Καρυδά, Ε.Χ. (2009). *Η μέθοδος Project «βήμα προς βήμα»*. Αθήνα: Σαββάλα.

Κιοσσές, Σπ.(2008). Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση σε μυθιστορήματα για παιδιά και νέους. *Διαδρομές 92*.

Ματσαγγούρας, Η., (2002). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Μιχαηλίδου-Καδή, Μ. (2014). *Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ*. Λευκωσία: Πάργα.

Μπασέτας, Κ. (2002). *Ψυχολογία της Μάθησης*. Αθήνα: Ατραπός.

Slavin, R. E. (2006). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Σωτηρούδας, Β. Γαρίτσης Ι. (2012). Τα επιστημονικά εκπαιδευτικά ιστολόγια μέσα από την κριτική ματιά των ειδικών. Χ. Καραγιαννίδης, Π. Πολίτης & Η. Καρασαββίδης (επιμ.), *Πρακτικά εργασιών 8ου Πανελληνίου Συνεδρίου, με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου 2012.

Τοκμακίδου, Ε., Καλογιαννίδου, Α., & Τσιτουρίδου, Μ. (2010), Το διαδίκτυο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: προσεγγίσεις εκπαιδευτικών. Α. Τζιμογιάννης (επιμ), *Πρακτικά εργασιών 7 ου Πανελληνίου Συνεδρίου, με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση»*, τόμος ii, σελ. 609-616. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010.

Τσιλιμένη, Τ. (2003). *Η αφήγηση και οι τεχνικές στην προσέγγιση των μικρών ιστοριών. Οι μικρές ιστορίες κατά την εικοσαετία 1970-1990*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Τσιωτάκης, Π., Ρούσσινος, Δ., Τζιμογιάννης, Α. (2012). Μελέτη της Μαθησιακής Παρουσίας φοιτητών σε μια κοινότητα ιστολογίων χρησιμοποιώντας την ανάλυση των κοινωνικών Δικτύων. Χ. Καραγιαννίδης, Π. Πολίτης & Η. Καρασαββίδης (επιμ.), *Πρακτικά εργασιών 8ου Πανελληνίου Συνεδρίου, με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου 2012.

Χριστοδούλου, Ν.(2017). *Κατανοώντας το αναλυτικό πρόγραμμα ως πεδίο μελέτης και έρευνας*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Χρυσafiδης, Κ. (2011). Διαθεματικότητα και προωθημένη διαθεματικότητα στο ελληνικό σχολείο. Στο Κ. Χρυσafiδης, και Ρ. Σιβροπούλου (Επιμ), *Αρχές και προοπτικές της προσχολικής εκπαίδευσης* (σσ: 317-342), Αφοί Κυριακίδη.

ΙΣΤΟΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<https://el.wikipedia.org/wiki/COVID-19>(Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).

<https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/799075/oi-ftohoter-es-hores-tou-planiti-mesa-apo-harakiristikes-fotografies> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/DistLearningSyncInstructions_2 (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).

<https://register.sch.gr/teachers/> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).

<https://register.sch.gr/students/> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).

- <https://www.sch.gr/> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://dschool.edu.gr/> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<http://aesop.iiep.edu.gr/> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://www.webex.com/> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://diktio-kathigiton.net/online-taxi-free/>(Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
Users/User/Desktop/616-%20αναλυτικο%20προγραμμα%20λογοτεχνιας---pdf
(Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
http://archeia.moec.gov.cy/sd/200/ap_deiktes_eparkeias_epitychias.pdf (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://1dim-nafpakt-new.ait.sch.gr/wp-login.php>(Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://www.google.gr/search?source> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://www.youtube.com/watch?v=3Y9BeNqpiO8> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://www.youtube.com/watch?v=3LLVxbBGFxs> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://gr.depositphotos.com/stock-photos> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B9%CE%AC> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
http://ebooks.edu.gr/new/πηγή_από_το_διαδίκτυο (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://diktio-kathigiton.net/5-dorean-platfomes-gia-online-mathimata/>(Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://1dim-nafpakt-new.ait.sch.gr/wp-login> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).
<https://www.google.com/search?> (Ανακτήθηκε στις 10/12/2020).